

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Корто почт. шпид. 143.322.
Адреса для телеграм:
"Діло", Львів.
Год. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в араю 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29.41.
Друкарні: 29.26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Панцирник „А“ і соціалісти.

Львів, 23. серпня 1928.

Кілька днів уся європейська політична опінія була незвичайно залосорбована подіями, що розвинулися в Німеччині біля будови великого посиного корабля-панцирника „А“. Німеччина стояла кілька днів перед дуже поважною загрозою кризи кабінету, на чолі якого стоїть соціалдемократ Мюллер. А при теперішній парламентарній ситуації змонти новий кабінет без німецьких соціалістів незвичайно тяжко, якщо не зовсім неможливо. Тому то й всі так пишно й уважно слідкували за розвитком тих подій. Нині вже ясно, що з причини будови нового панцирника „А“ кризи уряду не буде.

Але як воно дійшло до такого поважного напруження? Ще за уряду Маркса прийняв був німецький парламент постанову про будову нового панцирника. Тоді німецька соціалдемократія вела проти тієї постанови завзяту боротьбу в парламенті але безуспішно. Вона стояла — і нині стоїть! — на становищі, що Німеччина тепер не має ніякої потреби будувати воєнні кораблі. Це очевидно нічого не помогло, бо постанову про будову парламент прийняв. Особливо сильно заявляли за будовою праві німецькі партії, для яких все ще не страшила ваги передовий каліч: „Будучинна Німеччина на морю“.

За попереднього уряду до реалізації постанови про будову панцирника не прийшло. За те в часі виборів до теперішнього парламенту будова панцирника „А“ стала для деяких партій осередком виборчої кампанії. І соціалдемократи використовували в виборчій кампанії справу панцирника проти правих партій закидаючи їм, що тією будовою хочуть заініціювати давний мілітаризм та ввести батьківщину в новий воєнний катаклізм, що причесе народові тільки нещастя. Коли по виборах прийшло до формування уряду соціалісти в переговорах з іншими групами знов мусіли стрітнутися зі справою панцирника. Вони, що вели виборчу кампанію під гаслами пацифізму, були в часі переговорів у справі творення уряду завзятыми противниками будови нового панцирника, дарма, що на те був уже ухвалений закон. За те їх контрагенти при формуванні уряду й чути не хотіли, щоб відмовилися від постанови попереднього парламенту та обходили закон. Остаточно уряд утворено з соціалістом Мюллером на чолі.

Потім прийшов і момент, що треба було реалізувати постанову попереднього парламенту про будову панцирника. Кабінет Мюллера не завагався ні на момент і приступив до її реалізації. В німецькій соціалдемократичній пресі загало. По всіх партійних соціалістичних організаціях скринився шум і галас, посилювалися протести проти Мюллера і його соціалістичних товаришів з уряду, і починалися навіть домагання, щоб всі соціалісти з уряду негайно уступили. Здавалось, що Німеччина вийде в дуже важку та затяжну урядову кризу. Соціалісти, хоч і признали, що уряд виконує тільки закон, але всеж тисли на цвинці.

що без санкції теперішнього парламенту цього робити не можна. А що уряд це зробив то поступив не тільки з соціалістичного становища неправильно і не тільки спротивився ідеї пацифізму, але й допустився протиконституційного вчинку. Через те повинен уступити. Відбулося обидне засідання виконавчих комітетів соціалдемократичної партії і парламентарної фракції, але на ньому рішено, що останнє та рішуче слово в тій справі належить виключно парламентарній соціалістичній фракції.

Накінеш зібралася судити своїх товаришів в уряді і парламентарна фракція разом з контрольною комісією партії в числі 170 душ. Перед тим партійним ареопагом стали соціалістичні міністри з канцлером Мюллером на чолі. Мюллер заявив, що він і його товариші в уряді мусіли поступити так, як поступили, бо мова йшла про рішену вже попереднім парламентом і урядом справу, а відмова кабінету від виконання тієї постанови булаб спричинила неминуучо урядову кризу. Делегати провінційальних груп критикували тактику соціалістичних міністрів і підкреслювали, що вона викликала велике негодування в соціалістичних робітничих масах. Однак та критика на ніщо не здалася. Зібрані прийняли резолюцію, в якій виказують жаль з приводу того що сталося, бо міністри соціалісти повинні були в тій справі звернутися за опі-

нією до парламентарної фракції, але рішили, що всеж з того приводу їм покидати уряду не можна, бо у часті соціалістів в уряді є незвичайно важна для інтересів пролетаріату. Таку постанову прийнято чотирма п'ятими голосами зібраних. Покину тим і вичерпався дуже немислий для німецької соціалдемократії етап в політиці бижучого дня. Панцирник будують, а соціалісти далі сидять в уряді та цю будову покривають і несуть за неї відповідальність. Ось як виглядає реальна політика німецької соціалдемократії! Якщо вона хоче нести відповідальність за долю держави і притім стояти безпосередньо на сторожі інтересів робітництва мусить йти на компроміси, і то на такі компроміси, які — як у даному випадку — стоять навіть у яркій та крикавій суперечності до підставових принципів соціалістичної ідеології.

Не можна ні на хвилю сумніватися, що така політична тактика німецької соціалдемократії не починається до закріплення своїх впливів серед робітничих мас, бо недоволені принципіалісти зуміють використати такі факти проти теперішнього партійного проводу та тим без сумніву причиняться до внутрішнього ослаблення партії. Але на те, здається, нема ради, бо таке є життя зі своїми неможливими вимогами й несподіванками бижучих хвиль.

Чеські загопи на Закарпатті.

Штучне насаджування чеської школи на Закарпатті. — Чеські школи без чеських учнів. — 17.400 українських дітей поза школою. — Жиди піонірами чехізації. — Обурення закарпатського громадянства. — До боротьби за народно-культурне обличчя Закарпаття.

Чеський уряд давно ділом перекресив свої святочні зобов'язання щодо Закарпатської України, а особливо в справі її автономії. Замість автономії систематично проявляються плянові централістичні намагання. Після висилки на підбій нашого Закарпаття пробованих адміністраційно-поліційних курнів; після насадження там легіонерських загонів; після приспіненої деморалізації верхів тамошнього громадянства політичними партіями і російською еміграцією; після поділу інтелігенції на два різко ворогуючі табори „язиковим вопросом“; після розпочаття нагілки на народний рух й українську еміграцію при допомозі всяких Своїнів, — прийшла черга на ступінь чехізацію нещасної закарпатської країни — не лише при допомозі адміністрації, але й при допомозі школи.

Постаріємося коротко подати дані про „розанток“ чеського і взагалі народнього шкільництва на Закарпатті, щоб нашим читачам дати поглядову лекцію „брттерського“ відношення чехів до тієї частини української землі, що наїшлася в їхньому посланні.

Чеські школи на Закарпатті з'являються аж в 1926 р. До половини 1928 р. себ-то до кінця шк. року 1927—28 чеських народніх державних шкіл на Закарпатті було вже 93. З тих 93 шкіл лише 11 є таких, в яких всі учні (в чеських колоніях: Анталівці й Батівці), або більшість з них (в місцевостях: Акна-

Содотинна, Перечин, Севлюш, Ужгород, Туря-Ремети, Драчін, Ясін, Кирадьгаза, Вилко) є чеської народності. Істнування цих одиниць шкіл для дітей чеських урядовців і колоністів можна вважати наскрізь оправданими. Решта, себ-то 82 чеські школи мають наскрізь чехізаційний характер. З тих 82 шкіл є шість таких, в яких усі учні є жидами (Біла Церква, Княжедз, В. Копана, Незлізна, Вульхінці, Город), а в Німецькій Мокрій всі учні є німцями. Взагалі є 18 сіл з чеськими школами, в яких нема ані одної чеської дитини, а 34 сіл таких, де в чеських школах є 90—99 проц. жидів.

Коли візьмемо на увагу 74 чеських шкіл зі 120 класами, що до яких маємо докладні статистичні дані, то одержимо таку картину народности учнів: всіх учнів у тих школах було 5121, з того чехів 1060, жидів 3414, німців 190, мадярів 384, українців 134, і 80 інших. Говорячи візотками, слід ствердити, що в чеських школах чеські учні становлять лише 20,5 проц., жидівські 64,5 %, мадярські 7,5 %, німецькі 3,5 %, а українські 3 %. Крім того на Закарпатській Україні є 14 словачьких шкіл з 25 класами, в яких було 1124 учнів-словачів, 177 жидів, 123 мадярів, 7 українців і 3 німців.

Щодо кількості і складу учителів, то їх було в 1927 р. 1962, з того: 707 українців, 207 мадярів, 141 чехів, 17 німців і 10 румунів. В р. 1928 всіх учителів було вже 1.144, а з то-

го: українців 732, мадярів 213, чехів 170, німців 19 і румунів 10.

На Закарпатті маємо зобов'язання до шкільної науки (в шкільному віці) українських дітей 76.000, а чеських 2526. До школи ходило українських дітей 58.600, а чеських 2.400, отже поза школою (не ходило до школи) українських дітей 17.400 (23 проц.), а чеських лише 126 (2,5 проц.).

Чеські школи є краще виписані, мають гарні будинки, тоді українські містяться часто в ліпках, а в багатьох українських селах взагалі нема шкіл, бо вони ще досі невідбудовані. На одного учителя в чеській школі припадає менше, як 30 учнів, а на одного учителя в українській школі припадає до 80 учнів, а часто й 100.

Як у таких умовах виглядає українська школа і яку вона користь може дати, не важко собі уявити.

Піонірами чеської школи на Закарпатті, розсадниками чехізації, які всіми способами стараються приподобити владу їмущим, є — очевидно — жиди. Як колись вони були забором мадяризації, так тепер є піонірами чехізації.

Чеські загопи захоплюють в свій „кул“, „третерський“ полон головно жидів, мадярів і німців, щоб опісля разом з ними розпочати приступ на українців. Чехи дають своїм теперішнім і будучим союзникам на полі чехізації гарку і добру, прекрасно виписану школу, лишуючи 17.400 українських дітей поза школою, без науки й освіти. Це ганьба нашого століття, є це сором для тих, що держать у своїх кліщах частину території, полишаючи її в темі і неміжесті.

Наше громадянство Закарпаття слушно обурюється з приводу такої крайно протекційної шкільної політики в користь чехів, а в некористь туземців. Воно обурюється ще й тому, що чехи ведуть загальну шкільну політику у відношенні до національних меншостей (жидів, мадярів, німців) на некористь краєвої більшості. До цього обурення приєднується й ми.

Але самого обурення мало. Треба боротися за школу й освіту, треба постійно і вперто обстоювати право на науку й на шкільну політику, треба примусити національні меншости, а особливо жидів рахуватися з інтересами більшості, а в першу чергу домагатися віддати всіх шкільних справ у краєві руки, роблячи зі шкільної справи чолову справу краєвої автономії. І ще одна порада нашим закарпатським братам: Країна пора об'єднати всім спільно, закинувши всякі „язикові вопросы“ і штучно виканканий москвофільсько-чеськими впливами „язиковий хаос“, стати на єдине доцільне народній українській основі і зробити ту школу дійсно народньою, творчою, корисною. Інакше з цього розпалення все будуть користати чужинці і лишати все поладу в культурному розвитку, родючих, розбитих, безбаческих без зв'язку з великим українським народом, без Воєни і без Закарпа!

Всі українські діти до української школи! — Хто минає різку школу і помагає дитині до чужої школи, той ворог своєї дитини й української нації!

Міжпарляментарна Унія.

Сьогорішня сесія в Берліні.

Сьогорішній конгрес, сьомо 25-ий з черги щорічний з'їзд Міжпарляментарної Унії відбувся в Берліні. Народи конгресу Унії почалися 23. п. м. і тривають до 25. п. м. понад 6 днів.

Вже перед війною розпочалися тісніші взаємини між парламентами шляхом обмінювання щорічних парал. присвячених питанням парламентарного життя і практики. Та війна перервала ці взаємини. Але після війни, в добі розширення всіх міжнародних конгресів, відновила й Міжпарляментарна Унія, якої конгреси по черзі відбуваються в одному з об'єднаних парламенту.

Машард. Унія, вперше вийшла з меж парламентів світа, на своїх конгресах розглядає важливі питання сучасного політичного, культурного й економічного життя, співпрацює в об'єднанні між державами й парламентами та усуваючи численні перешкоди на шляху до миру. Розуміється, дебати на конгресах Міжпарла. Унії мають чисто теоретичний характер, а їх постанови можуть мати поки що тільки моральну вагу. Та всеж важко, щоб між головами визначних парламентаріїв не бракувало й нашого голосу в обороні топтаних прав українського народу.

В Міжпарла. Унії польський сейм має 16 місць. З того на представництво польських народів — з огляду на кількість розбиття „меншостевого“ представництва — припадає всього три мандати, а саме: один українців, один лемків і один поляків. Висланцем Українського Клубу на конгрес Унії є його голова д-р Дмитро Левницький, який для 22. п. м. в товаристві послів Целеніца, Паліва, Курця й ін. виїхав до Берліна.

Отже вперше після війни на конгресі Міжпарла. Унії з повноправним голосом бере участь український парламентарист.

Середні фахові школи.

I.

Називаючи до фахових, добре обдуманих статей (напр. Юрія Крохмалюка (про потребу об'єднання числа технічних шкіл у різних галузях техніки в цілі поширення нашого промислу) — (напр. Павла Волосенка (про інженерів спеціальності Радянській Україні, про їх вплив на розвиток промислу і про формування інженерів спеціалістів), — помітивши невідомо в „Ділі“, уважало за відповідне подати до відома нашого загалу деякі ближчі дані, зібрані в урядових, опублікованих джерелах, про середні технічні фахові школи в Польщі. Наша суспільність робить швидко перші кроки на полі організації власного промислу. Причиною цього є між іншим обставина, що в нас аж мало фахових людей, які мали б відповідні фахові студії, між іншими укріплені боля середні технічні фахові школи.

Недостатка кваліфікованих і обізнаних з повсякденними засобами техніки й а поточними способами продукції помітний слід так званих „техніків“ і майстрів не дозволяє на піднесенні темпа й рівня збірної біли нашого рідного промислу праці.

Одним з найважливіших засобів до зміни на ліпше є випусклення нашої молоді в фахові-технічні напрямі. Молодий чоловік, що кінчить середню загально-образовуючу школу (гімназію всякого типу), не є предиспонований до практичного життя і не може знайти заняття, натомість молодість з укріпленням середнім технічним освітанням так званим в промислі „технік“ може без перешкоди знайти працю в усіх галузях промислу і в приватних та комунальних технічних підприємствах.

Технічні школи мають на цілі виробити такого працівника, що без огляду на свою спеціальність міг би сповнювати двоякі функції: 1) наглядати роботи напр. у ковальних як штигар, в текстильних фабриках як майстер відділу, в фабриках машин як помічник вартарового інженіра, або майстра відділу при будові й консервації доріг, — як технічний дозорець і т. п.; 2) виконувати помисли, опрацьовані у фабричних і інженерських бюрох напр. як помічник конструктора, як калкулятор, помічник архітекта і т.

п., або по відбутті відповідної практики працювати самостійно.

Теперішні середні технічні школи приймає молодь без довшої практики, вимагаючи навіть лише тримісячної практики. Вона спайовує натомість з ремісничою стороною фаху, через працю в шкільних вартаратах і обов'язкову практику у відповідних підприємствах, що триває найменше шість тижнів в часі кожних шкільних літніх фері. Крім цього ученик, по відбутті науки в школі, не одержує відразу кінцевого свідоцтва, але доперва по одній або двох роках зобов'язаний позашкільної праці. В тій півці складає звіт зі своєї праці й предкладає свідоцтва своїх авержників. Як „Іспитова Комісія“ на основі звіту та названого з ним іспиту стверджує відповідний рівень практичного вироблення кандидата, то по переведенні з ним ще іспиту з теоретичних предметів і з практичних приписів, які відносяться до даного фаху, надає йому назву й ступінь „техніка“ — та разом видає свідоцтво, що стверджує його фахову кваліфікацію. Ця система має на цілі випускати в життя технічні сили цілком добре підготовані до такої важкої та відповідальної праці, якою є праця техніка.

Тепер існує два роди (типи) технічних шкіл: а) основний тип, до якого належить більшість шкіл, що приймають молодь з освітанням 4 клас середньої загальнообразовуючої школи (гімназії) або 7 клас всеобщої школи, — наука триває 3 до 4 роки залежно від фаху; б) вищий тип, 6 то школи будови машин і електротехніки. Приймають вони кандидатів, що мають освітання 6 клас середньої загальнообразовуючої школи (гімназії) та зложать вступний іспит з польської мови, математики, фізики й відручного рисування. Наука триває в них до 7 підріч (курсів), не числячи приготування року, на котрий приймають тих, що мають тільки 5 клас гімназії.

Школа прав в державній службі, то абсолютні середні технічні фахові школи мають їх у тій самій мірі, що й муристи середніх загальнообразовуючих шкіл (можуть одержати посади II. категорії).

Залізничні, скарбові, митові і т. п. уряди вимагають від своїх функціонерів фахових відомостей так, що абсолютні фахові школи мають фактичну перевагу над матуристами гімназій. Учитель фа-

хової школи з підбудовою 6 класів (сина, зі (технічні школи, торговельні школи і т. д.) дають право до скороченої військової служби й до осваєння старшинського (офіцерського) ступеня в армії.

II.

Види середніх технічних фахових шкіл.

А) Школи механіки й електротехніки: 1) Школа будови машин і електротехніки у Варшаві при вул. Мосютовської ч. 6;

2) школа будови машин у Познані при вул. Ключберської ч. 3, образує працівників для машинового промислу з спеціальним угадливням машин до упр. як різн. та для переробування різних продуктів — обі школи під I (2) з металів явного типу;

3) механічні школи в промислових галузях у Кракові, Вельську й у Львові, в текстильній школі у Лодзі, в гірничій школі в Домброві Гірничій, в технічній у Вильні — та в школі будови машин у Грудзьондзі.

Б) Будівельні школи:

1) Вищі архітектурні будівельні школи в Варшаві, Кракові, Познані, Вильні й Ярославі;

2) вищі дорожнього й водного будівництва в Варшаві, Львові, Познані, Вильні й Ковні.

В) Текстильні (колоничні — ткацькі) школи: 1) в Лодзі, 2) в Вельську.

Г) Гірничі й ґутничі школи: 1) Домброві Гірничій, 2) Тарновське ґури.

3) вестничі школи в Варшаві.

Д) Хемічні школи (крім названих під В): 1) хемічний виш у Кракові, 2) цукровничий виш в Бидгощі.

Е) Школа лісного промислу в Ломжі.

Ж) Мірничі школи в Варшаві, Познані, Львові, Ломжі й Ковні.

З) Залізничні технічні середні школи в Варшаві, Сосновці, Радомі, Вильні й Бересті п. Бугом.

(Залізничні технічні вищі школи в Варшаві на Празі, Барановіцях, Лузіні й Холмі. Приймають з 4 або 5 класом всеобщої школи).

4) Школа морської плавання й корабельної механіки в Тельсі. Це школа явного типу, що підготує капітанів і корабельних металіків.

Збіже і пашу

дорібок Вашої щорічної праці, забезпечуйте від огню тільки в своїм Товаристві взаїмних обов'язків.

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. РУСЬКА Ч. 20.
Інформації уділюють місцеві агенції.
204 6-2

АНТІН РУДНИЦЬКИЙ.

дирігент харківської академічної опери.

Старець символом молодости.

(З нагоди смерті Леоша Яначка.)

З Чехословаччини, з моравського Берна прийшла вістка, яку з великим сумом прийняв увесь музичний світ. Леош Яначек умер. Незавждише, перед тим днем, бадьорий, повний сил, невтомний у праці — з кількох днів пізніше чехи лишилися без свого найбільшого сучасного творця. Зі здивуванням читав музичний світ телеграму про смерть Яначка. Бо нікому не прийшло на думку, що цей 74-літній лідош, якого творці зраджували молодого революціонера — вже справді старий! Бо він, не вважаючи на свій вік, належав до покоління наймолодших, найсміливіших, до покоління, яке невпинно шукає, для якого мистецтво не є тільки кодексом відкритих формул, але невідкритою метою, до якої треба шукати засідли інших шляхів. І він, Леош Яначек, до останньої хвилини свого життя був вірний ідеї, яку так геніально зясував Шенберґ, що „шукати треба для самого шукання; до освітлення цілі не кінець змагання“. І завдяки тому шуканню все інших шляхів, Яначек досягав те, що рідко коли влізеться творцям у такому віці: пошану і любов всього молодого покоління. А рівночасно з тим — непризнання, до незрозуміння у старшого. Шістьдесяті літ життя і яких сорок праці потребував Яначек на те, щоб вибороти собі їн і відкрити авернуту на себе загально увагу. Йому вдалося це оперою „Еуфа“. Триумфальним походом

пройшла вона на протязі кількох літ усі оперові сцени світа. Це був перший оперовий успіх чехів після Сметани „Проданої нареченої“. І дивно: саме Яначек, якого музика фактично являється не тільки продовженням, але і відновленням, відродженням музики Сметани, Яначек, який сам себе вважав найбільшим знавцем Сметани (і з певністю ним був!) — саме він мусів все своє життя терпіти від невпинних докорів з боку своїх земляків: що ніхто так але не розумів Сметани як він... Але це зрозуміло: бо від коли Яначек пізнав — на свій лад — Сметану, він твердив, що „Сметана є всетаки іншим ніж тим, яким його вважають“. Та де це в світі могла би взяти верх одна геніальна думка над поглядами професорів і докторів, усячених традицією?

Яначек творив проти традиції; інакше як вся чеська школа, яка постоїла після смерті Сметани і Дворжака. Як ці два геніальні творці, так і він, третій геніальний, уповні творив під впливом чеської, зокрема моравської народної пісні. Але він глибоко сів в її душу, ніж оба його попередники. Він прислухався до звуків, що лежать у підсвідомості народу; з сентименту, з меланхолії своєї батьківщини він брав найбільше суттєве, само ядро П. Лірнату, мілкого, плаксиво-балакучого славянського ліризму, ненавидів він нарівні з педою, молодію — до якої він належав всією душею. Те, що його тіло було старше на пів століття не грало ніякої ролі.

Музика Яначка відповідала його переконанням: зведена до найкоротших форм, без всяких зайвих прикрас. Сам зніст. Його музика не хоче бути гарною; вона хоче бути тільки правдивою. Мимоволі насв-

вається на думку сьомета Мусоргського: і цей геніальний композитор горив подібною мовою. Оба вони компонували в своїх операх не вірші, але прозу народу. Яначек, якого як фольклориста перевищує один тільки Бартак, знав душу свого народу як ніхто інший. І в своїх власних, на народні мотиви творених мелодіях, він освічує її як ніхто перед ним і ніхто з сучасних йому чехів.

До останньої своєї хвилини Яначек твердо стояв у теперішності і брав з неї все, що йому видавалося важливим. І Стравінського і Шенберґа — обох їх, головних представників всіх сучасних музичних течій, можна віднайти в творах Яначка. Подумати: старець, який до кінця свого життя не перестає бути революціонером — коли рівночасно сотні і тисячі на половину молодіших композитів відносяться осягненням „лаврами“ (здебільша занадто скромними!) — та спочивають на них другу половину свого життя, не бачучи зовсім нових течій, що пропливають поруч них!

Як виглядало життя Яначка? Він уродився 1854. року на Мораві, як син сільського вчителя. Його виховання мало чимало схожого з вихованням інших великих композитів. Перша наука читання, а рівночасно музики — у свого батька. Щойно в двадцятім році життя вчиться в пражській консерваторії — як органіст. Незабаром стає директором Філармонії в Берні. Після чотирох літ їде даліших студій до Лейпциґу та Відня, відтак, вернувшись до Берна, освоює там органу школу, яку веде довіч роки. Щойно в 1919 році стає професором композиції в консерваторії в Берні, з згодою її директором. Чес-

кий університет у Празі дає йому почесний титул доктора. Однак до останньої хвилини „міродатні чинники“ не спромоглися спровадити Яначка до столичної консерваторії в Празі. Старий професор, який держить крок з наймолодшими зі своїх учнів — це незвичайне явище. І — проти традиції. Тому і до кінця життя залишався Яначка в Берні, на провінції.

Композиторська спадщина Яначка велика. Він залишив п'ять опер: „Еуфа“, „Катя Кабанова“, „Пан Бручек“, „Пригоди хитрого лиса“ і „Справа Макропулус“, з яких дві перші вже відомі у цілому світі, а остання, швидко недавно вперше виставлена, втягнена вже на найближчий сезон у репертуар найважливіший європейських оперових сцен. З оркестрових творів його „Сіфоніетта“ зробила в минулому сезоні сенсацію в концертних залах. Для нас українців цікаво, що один з останніх оркестрових творів Яначка називається „Тарас Бульба“. З цілої низки камеральних творів Яначка, рік-річно являвся один у програмах Фестивалів Міжнародного Товариства Нової Музики. Це найкращий доказ не тільки їх вартості але і мистецького „вірую“ їх авторів.

Чудовим був цей срібноволосий патріарх, зі сніжнобілою гривною, мов у льва, а в 20-літньому очима, з яких пробивався весь оптимізм його молодого духу, вся радість життя і своєю працею. Він знав, що для свого покоління він незрозумілий; але любов і зрозуміння молоді йому давало задоволення і певність, що так само як майже всі великі творці, він знайде між ними належне йому місце аж після смерті.

Луті" ада д-рові Миколі Михайловичу
д-р Роман Борисевич в присутності пос.
Відомо й інших гостей. Вразу відбулися
красні лугонички: ручні і топірські ра-
зом зі співами до тих вправ, вітань ручні
красні лугонички зі співами до вправ. —
По вправах відбувся фєстив з забавами,
якими проводив д-р Роман Борисевич, і з
чужими, які відбували лугонички.

ВІДОЗВИ й КОМУНІКАТИ.

Заклик до бувають залізничників.

Товариство Взаємної Допомоги не при-
ймає до служби залізничників будь-якої
американської і російської держави й еме-
рентів, припадає альяментів заліз-
ничників, що на підставі розпоряджен-
ня Міністерства Комунікацій з дня 14.6.
1928 Ч. 1.11228/28 треба вносити по-
дання до тих Дирекцій Залізниць, в яких
кожний повинен службу. Подання на-
лежить вносити у двох рівнозначних при-
мірях на руки Товариства В. Д. Д. —
Товариство направляє їх до відповідної
Дирекції. Подання мають вносити
ті ж. Товариства, котрі ще досі не внесли
подання.

Рівночасно просить Товариство ТОВА-
РИСТВО, які досі не вносили в членів,
щоб не зробили негально, надсилаючи
рівночасно членські аклади. Адресува-
ти: Львів, вул. Городецька 95, Дмитро
Козішник.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Евген Роман Дороцький, любий син
Олеся й О. Михайла, парох в Потєлєччї,
учень П. к. гімн., член Марійського
Союзу, спочив в Бог, прийняв Найсв.
Тайну, дня 20. п. м. — В. Іону П. 1321-1

Евген Козаківич, емерит, гімназійний
професор у Коломиї, визначний педагог,
приятель молоді, член багатьох україн-
ських товариств, співробітник нашого ор-
гану в 90-тих роках мин. століття, помер
у Коломиї дня 22. серпня п. р. Похорони
Покійного відбулися в п'ятницю, дня
24. серпня в Коломиї.

Покійний кімч львівський універси-
тет. Смерть студента українську під-
зводою проф. Ом. Огоновського, а опис
класичну філософію. Як студент
вертався Покійний глибоко новими по-
ступовими ідеями, що тоді йшли в за-
влад. Драгоманівський рух, що обив
був крамну народницьку частину тодіш-
ньої студентської молоді, не був чужий
і Покійному. Ніжний, глибоко ідейний,
відданий справі відродження свого на-
роду, в свій час належав до найбільш осві-
чених українців молодшого покоління.
Якщо ж, в 90-тих роках мин. століття
Пок. співробітничав у „Ділі“.

Заван ві і давня прикраса до боку
класи. А коли жінці одержала посаду в
гімназії, то — очевидно — на Мазурщи-
ні, в Дембії. Довгий лобот на чужині,
серед неврівноваженого оточення, двирим-
ую відомості на кімчій духовній структу-
рі Покійного. Ам в 1902 р. вдалось йому
перейти до української гімназії в Коло-
миї. Однак на цьому відвідав довгі лі-
та депресії, так що Покійний робив вра-
ження жабі залізничника. На становній гім-
наз. професора в Коломиї пробув аж до
приїзду польської влади, коли то переї-
шов спершу на відпустку, а описав на
експертуру. Був невдоволено прихильний
до молоді, справедливий, наділений ду-
ховною гуманністю, глибоко освічений,
широкий натур, хоч тихий і пересад-
но скромний. Жив саміт, і та са-
мітність, покинувшись серед голих
стін, ще більше депримує впливала
на нього. Єдиними його приятелями, яким
він всецілью довірявся, були книжки, бо-
жественні автори старого й нового світа.
З особливим зацікавленням і вдоволен-
ням слухав він за зростом української
літератури. Від часу до часу в глибоко
обдуманих і проаналізованих докладах
ділявся Пок. своїми поглядами, спостере-
женнями і дослідками в невеличкому гурті
товаришів-учителів. На ширшу арену не
виходив ніколи.

Пок. Евген Козаківич належав до тих
невисловлених людей, що значать плати
в свій поступ, що рівняють праві путі,
по робітничим тяжким, скроменним і незміт-
ним, хоч в інших часах і в інших умовах
такі люди могли би бути світляками.

В. Р. П.

ОПОВІСТКИ.

„Вертел Наших Днів“ — Галактиона
Чіпки і Ле-леї

Секція	п'ятниця	23-й
Співзв'язь	субота	23-й
Стиль	неділя	24-й 27-й 2-й

Ва редакцію відповідає Василь Мудрий.

НИШИТЬ:
Мухи, комарі, молі, комах, блохи, блошиці,
прусаки і всякі інші овади з їх зародками.

Для огниення найкращих наслідків,
користуватись ручними розпоршувачами.

Новий Український Театр під дир.
Панаса Карбівевича.

Войнаві:

24. VIII. Циганка Аза.
25. VIII. Вій.
26. VIII. Сирітка Ася.
27. VIII. Маруся Богуславка.

В прив. учит. жін. Семінарії С. С. Ва-
сильянок в Дрогобичі вступні іспити
на I, II, III, і IV. курс відбуваються до-
датково на днях 30. і 31. VIII. і 1. IX.
п. р. — Зголошення подібно в канцеля-
рії Семінарії устно або письменно. —
Управа 302 2-3

Гімназія „Рідної Школи“ з правом
прилюдності в Коломиї. Додаткові впи-
си до класу IV—VIII і вступні іспити до
класу IV—VII відбуваються дня 31. серпня
і 1. вересня в 8. годині рано. В міру зго-
лошень відкривається підготовчий курс до
IV кл. Початок шк. року дня 3. вересня.
— Управа 307 2-3

Семінарія Р. Ш. з правом прилюд-
ності в Коломиї. Додаткові вписи на
курс I—V і вступні іспити на курс I—IV
відбуваються дня 31. серпня в 8. годині
рано. В міру зголошень відкривається під-
готовчий курс на I. рік. Початок шк. р.
дня 3. вересня. — Управа 307 2-3

Із мужеських Учительських Семіна-
рійних курсів „Рідної Школи“ у Льво-
ві. З огляду на відвідування місця на
муж. семінарійних курсах „Рідної Шко-
ли“ передовидеться додаткові вписи ко-
жного автора і п'ятниці від 8—11 год, а
від 1. 3. вересня що дня. Вступні іспити
на I—IV будуть від 1—3. вересня, в бу-
дівлю семінарійних курсів при вул. Те-
атинській ч. 10. II. поверх — Антія Кру-
шельницький, управитель 1-1

Заклик до учительства. Всіх товари-
шів і товаришів, що: 1) перенесли
службово зі складів до західних повітів;
2) змінені були прийняті посади в ко-
ришній Польщі; 3) безспішно вносили
прохання про надання посади до різних
Кураторій (назвати котрих) — отому
полати негайно свої точні адреси до
В. П. У. У., Львів, вул. Осесинських 8/11,
завантажуючи, до котрої з поштових кате-
горій їх зачислити. — Посол Дмитро
Величанин.

1-го письменників і журналістів ім.
І. Франка у Львові складає ширшу по-
дєву Комітетів Пам'я в Явній на жер-
тву 197 зок. на будову оселі в Явній,
зібрану при нагоді влаштованої ними
забави після фєстиву.

ДРІБНІ ОГолоШЕННЯ

ГІМНАЗІЙНИЙ професор приймає 2-3
учнів на станцію. Зголошення
до Адм. „Діла“ 306 3-3

ЛЕКЦІЮ учнів гімназії обімає і
сеці учнів гімназії. Зголо-
шення під „Праця“ до Адм. „Діла“ 3-3

В ЯВОРОВІ с негайно на продаж:
1) Половина реальності в місті —
місце дуже добре на торгівлю. 2) Понад
3 морті поля. Зголошення слати до
„Союзного Базару“, Львів, вул. Руська
ч. 20. під „Реальність“ 302 2-2

БЕЗДІТНА родина приймає на меш-
кання і харч. ученика з інших клас
вул. Салівицька ч. 21. Попова 301 2-2

УНЕ КІВІВ двох вищої гімназії знай-
де поміщення. Мужська олімпіа, гі-
мназія баньсько, також німська ко-
мерційна. — Львів, вул. Листопада ч. 1.
I. пов. двері 3 310 2-2

Ф. О. ТЕПЛЯНИН, п'янина першорядних
закордонних фабрик на різні цини
продає, кінце: Ганка вул. Підвільського
ч. 24. I. пов. 221 7-10

ІНСТРУКТОР. Помешкання і харч у
Львові даю соціальному студенту
університету, за поміч двох учнів-ам
VIII кл гімназ. — Зголошення до редак-
ції „Діла“ під „Інструктор“ 291 2-3

ГОДИННИКИ „Zenith“, „Longines“ та-
кож біжутерія власного виробу по-
ручає: Домбровський, Ротва-
жеський, Львів, (Готель 4 оржа) —
Догідно умови 2451 10-2

ПРИЙМУ 2-ох учнів, учень на
мешкання і харч, вул. Хопівська
ч. 3/III пов. дв. ч. 9. 299 2-2

ПРИЙМУ на станцію дві панночки,
виховані в реальній дусі. вул. Гау-
бока ч. 21/II пов. 304 2-2

ДО ВИНАЙМУ для учнів або уче-
няків — соціальний покій зі здоро-
вля харчем, вул. Котановського ч. 73/1 п.
двері ч. 8. 319 1-2

АДВОКАТСЬКИЙ конспієнт на 4-й
році адв. практик глядає місця у
адвоката. Листи з усіма слати на
адресу: Д-р О. Бай в Буську п. Львова.
313 1-1

ІНТЕЛІГЕНТНА вдова, бездітна, 99 літ,
книде замуж, тільки на Галичина,
що є на статій посаді у Львові, та по-
требує мешкання і домової обхідниці
в галичності. — Адреса: Drogd — Lwów,
poste restante poczta вул. Вавола. 318 1-1

ПРАКТИКАНТА до складу в учні-
цю виділовою школою або II. кл.
гімназійною до доброї родини, що має ро-
дичів у Львові, приймає Союзний Базар,
Львів, вул. Руська ч. 20. 316 1-3

ФРОНТОВА кімната з меблями, бі-
на вул. Личачівської до винайму
на довгий час поважній особі. — Зголо-
шення до Адміністрації „Діла“. 315 1-3

ХТО знає, де і коли помер четар У. Г. А.
Евген Ваньо в Буську. — Листи
з повідомленнями слати на адресу: Д-р О.
Бай в Буську п. Львова. 314 1-1

В КРАКОВІ пошуку станції від дня
1. вересня, для абсолювентів гімназ
при інтелігентній, українській родині. —
Зголошення враз з умовами слати негай-
но на адресу: о. Алекс. Трешневський,
в Коровині п. Любачів. 323 1-2

ДЛЯ ХЛОПЦЯ з III. кл. гімн. потрібна
учительська гімназійною матурою
і знання гри на фортеп'яні. Ти-
шівницька в Довголіт поч. Любін.
Стопа 321 1-4

ПРИЙМУ на станцію учнів, — Зго-
лошення письмово в „Рідній Шко-
лі“, Львів, Ринок ч. 10. під „Станція“.
322 1-2

ПРИЙМУ на станцію учнів з ви-
щих клас. Помешкання ксьм, соціаль-
не, вул. Скарбівська ч. 5. II. п. ч. дво-
рий 17. 316 1-1

ПРИЙМУ на станцію учнів жінка
сидієнська. — Тернопіль, вул. Мо-
ношків ч. 2. 325 1-3

Ч. 11114/28.

Вибори делегатів.

ОГОЛОШЕННЯ.

Управа підписаної Каси Хорих подає до публичного відома збєс-
печених і працевластів, що по думці устави з дня 19. V. 19.0 року
(Дп. Уст. Р. П. Ч. 44, пов. 272) і розпорядку Мін. Праці і Суспільної
Опіки з дня 24. березня 1926, відбуються вибори делегатів до Ради
Каси Хорих кор. стол. віль. м. Львова, для працевластів дня 17. листо-
пада п. р., а для уб'язпечених дня 17. і 18. листопада, що листи канді-
датів належить зголосити до Управи, вул. Брашівська ч. 8. до дня 26.
жовтня п. р. до години 14-тої, що рекламційний час зачинається дня
5. вересня п. р., а кінчиться дня 16. вересня година 20.

Ближні і докладні відомості є подані в афішах і у „Газеті Львів-
ській“.

За Управу Каси Хорих м. Львова

Предсідник Управи

М. ХРИСТОВСЬКИЙ.

397 1-1

Жадайте жосткої блишанни
в чорном оцетом.

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВІ-

РОБИ продає за готівку і на сьмт

від десятих аїт у підм краю знісна фір-

ма Іван Зельтенрайх, Львів, на Ма-

рійська ч. 5. Купую бижутерію, золото,

срібло, плачу найкращі ціни. 3110-1

СОЛІДНА ЖІНКА, скроменна, серед-

нього віку, найде місце у святятого адмі-

на яко господарні дому у Львові. — Уста-

ва: записання широкі материнської опі-

ки 7-літньому сироті. Давше бажав

щоби піднялася сама вартит та викону-

вати з правління замислованим дрібні

праці домашні. — Власноручно писані

зголошення з поданнями винос до кімн

серпня слати до Адміністрації „Діла“ під

„Добре трактування“. 324 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакції не відповідає.

Вже крайня пора слати замовлення на
ЗИМОВЕ ВЗУТТЯ
до фабрики різномірних пан-
тофлів і панучів

Т. ПРОЦИШИНА

Львів, вул. Вроновських ч. 4.
(Замовлення з провінцій позашагодуються
негально). 3-10

ІКТЕ МІД — шануйте своє здоров'я.

Найліпший і найдешевший від ототу
ріжних гатунків дїставте що дня від
години 8 р. до 4. пов. в кооперативі

„РІЙ“, вул. Костюшки 3. I п.
320 1-1

Конкурс.

На посаду учительки (як) ручник ро-
біт і рисунків в жіночій семінарії С. С.
Насидієнок в Дрогобичі. — Подання сла-
ти до Дирекції до дня 30. VIII. 1928 р.
Платя після умови. 298 2-2

Управа.

ПОДЯКА.

Вн. П. П. Артистам-малтрах Севери-
нови Борачкові і Носіфові Яремі за
студією і претарне розмалювання пер-
кви в Казебані серцеце Слави Бї.

о. Теофіл Колістицький
делан і парок в Казебані.

Львів, дня 24. VIII. 1928.